

De voormalige nederzetting Elon Moreh

Wat is een nederzetting?

Een Joodse nederzetting is een Israelisch dorp of een stad op de Westelijke Jordaanoever; gebied dat Israël tijdens de Zesdaagse oorlog in 1967 heeft veroverd (Oost-Jeruzalem uitgezonderd). In de nederzettingen wonen zo'n 385.900 Israeli's, die kolonisten worden genoemd, vaak zeer religieus zijn en vinden dat Israël recht heeft op de Westelijke Jordaanoever omdat dat in de Bijbel staat. Zij noemen het gebied dan ook bij de Bijbelse naam: Judea en Samaria. Bij het woord 'nederzetting' wordt al snel gedacht aan een kampement, maar dat is niet het geval. Er zijn stenen huizen, scholen, bibliotheken, universiteiten en parken. Dit is meteen het probleem: kolonisten kunnen niet even een tent opvouwen en vertrekken. Bij een vredesverdrag zal er dan ook een aparte oplossing gevonden moeten worden voor het nederzettingenvraagstuk.

De voorgeschiedenis

Na de Eerste Wereldoorlog kreeg Groot-Brittannië door de Volkerenbond (de voorloper van de Verenigde Naties) het bestuur toebedeeld over het mandaatgebied Palestina, met als opdracht er een Joods nationaal thuis op te richten. Dit bleek veel ingewikkelder dan de Britse regering aanvankelijk dacht en zij gaf in 1947 het bestuur terug aan de VN. In resolutie 181 besloot de VN om het gebied te verdelen: het 'delingsplan'. Er zou een Joodse staat en een

Arabisch staat worden opgericht en Jeruzalem zou voor tien jaar onder internationaal bestuur vallen. De Joden accepteerden de resolutie. De Arabieren wezen hem af. Toen de Britten zich terugtrokken, werd op 14 mei 1948 de staat Israël uitgeroepen. De volgende dag vielen acht Arabische buurlanden de nieuwe staat aan. Als gevolg van deze oorlog breidde Israël het haar in resolutie 181 toebedachte gebied enigszins uit. Egypte bezette de Gazastrook, Jordanië de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem. Die bezetting maakte de feitelijke totstandkoming van een Palestijnse staat onmogelijk. Vertegenwoordigers van de Arabisch-Palestijnse bevolking hadden al eerder laten weten geen behoefte te hebben aan een eigen staat in een deel van het voormalige mandaat Palestina, omdat ze het hele gebied claimden. In 1967 brak de Zesdaagse Oorlog uit. Er waren voortdurend beschietingen en andere provocaties vanuit Egypte en Syrië. De Israelische haven Eilat werd afgesloten van olievoorziening en vredestroepen van de VN werden uit de Egyptische Sinaï woestijn verjaagd. Op 5 juni viel Israël Egypte aan. Israël waarschuwde Jordanië om zich niet met de strijd te bemoeien, maar Jordanië bezette met geweld een VN-post in Jeruzalem en begon van daaruit Israeli's te beschieten. Hierop veroverde Israël niet alleen de Gazastrook en de Sinaï op Egypte en de Golan Hoogte op Syrië, maar ook de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem op Jordanië.

Nederzettingenbouw

Na de oorlog van 1967 verklaarde de Israelische regering zich bereid om alle veroverde gebieden, met uitzondering van Jeruzalem, terug te geven in ruil voor vredesverdragen met de Arabische buurlanden. Het voorstel werd tijdens een Arabische topconferentie in Khartoem afgewezen. Daardoor won een beweging van religieuze Joden in Israël, die ervoor pleitte om de gebieden te annexeren, aan populariteit. In 1968 vestigde een groep religieuze Joden onder leiding van Rabbijn Moshe Levinger zich in een hotel in Hebron. Zij wilden terugkeren naar de plaats waar hun voorouders in 1929 door de Palestijnse Arabieren waren vermoord en verdreven. Van daaruit lobbyde de groep net zo lang totdat er in 1971 toestemming werd verleend om de nederzetting Kyriat Arba op te richten. Ook woonden er in het begin van de jaren zeventig zo'n 5000 burgers op de militaire bases van Israël op de Westoever. In eerste instantie werden de nederzettingen alleen gebouwd op plaatsen waar het land vóór 1947-48 in Joodse handen was, maar dat in 1948 in Jordaanse handen viel, zoals Hebron en Gush Etzion. Al snel begon men echter ook te bouwen op braakliggend terrein, dat niet van Joden was geweest. Toen de rechtse Likoeidpartij in 1977 in Israël aan de macht kwam, raakte de nederzettingenbouw in een stroomversnelling. Op de Westoever werden nieuwe dorpen en steden gebouwd, waaronder Ariel, dat vrij diep in het gebied ligt. Ten oosten van Jeruzalem verrees Ma'ale Adumim, als een bufferzone tegen eventuele aanvallen op Jeruzalem.

Sinaï en Gaza

In 1979 tekenden Israël en Egypte een vredesovereenkomst waarbij Israël de volledige Sinaï teruggaf aan Egypte. In 1982 werden 18 Joodse nederzettingen en ruim 170 militaire installaties, waaronder raketmelders, ontruimd en vernietigd. 7.000 kolonisten werden gedwongen om de Sinaï te verlaten. De huizen werden vernietigd, zodat de kolonisten

Ongeautoriseerde nederzettingen

Een ongeautoriseerde nederzetting ('outpost' in het Engels) is een nederzetting die gebouwd is zonder toestemming van de Israelische regering. Meestal bestaan deze ongeautoriseerde nederzettingen uit ongeveer 100 mensen, die vaak in caravans wonen. Het Hooggerechtshof heeft zich herhaaldelijk uitgesproken tegen de ongeautoriseerde nederzettingen, waarvan er ongeveer 100 zijn. De regering ontruimt ze met enige regelmaat.

niet terug zouden kunnen keren. Eenzelfde actie vond plaats in 2005, toen Israël eenzijdig besloot om de Gazastrook te ontruimen. In de Gazastrook werden 21 nederzettingen ontruimd, met een totale bevolking van 7.000 mensen. Tegelijkertijd werden ook vier nederzettingen op de Westoever ontruimd. Uit deze gebeurtenissen blijkt dat Israël bereid is nederzettingen op te geven en dat de vestiging op zich geen permanente claim op het land betekent.

Oslo Akkoorden

In 1993 tekenden Yasser Arafat, de toenmalige leider van de Palestijnse Bevrijdings Organisatie en Yitzhak Rabin, destijds premier van Israël, de Oslo Akkoorden. Sindsdien zijn er geen nieuwe nederzettingen bij gebouwd. Wel zijn de bestaande plaatsen uitgebreid en dan vooral in de gebieden die Israël in een vredesregeling denkt te kunnen behouden. Israël zal niet bereid zijn om de grootste nederzettingen te ontruimen. Wel zijn er door Israël suggesties gedaan deze blokken te ruilen tegen grond die nu van Israël is. Dit zou onder andere de vorm kunnen krijgen van een weg van de Westoever naar Gaza, zodat de Palestijnse gebieden met elkaar verbonden

worden. In 2001 strandden de onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen, waarmee een einde kwam aan het Oslo-traject.

Bouwstop

Om het vredesproces een kans te geven, stelde de Israelische regering van december 2009 tot eind september 2010 een bouwstop in. Dit was een eis van Palestijnse kant, als voorwaarde voor het beginnen van onderhandelingen. Toen de bouwstop van tien maanden ingegaan was, wilden de Palestijnen nog steeds niet onderhandelen. Pas in de laatste maand werd er intensief gesproken, maar dat ging uitsluitend over verlenging van de bouwstop. Israël weigerde daarom de verlenging, maar gaf geen bouwvergunningen meer af. Sindsdien worden voornamelijk bouwplannen aangekondigd als reactie op Palestijnse provocaties, zoals de Palestijnse aanvraag

OVER CIDI | COLOFON

Al meer dan 40 jaar zet het Centrum Informatie en Documentatie Israël zich in voor Israël en voor vrede. Doelstelling van CIDI is de kennis over Israël en zijn inwoners te vergroten en bij te dragen aan vrede tussen Israël en het Palestijnse volk.

Word Vriend van CIDI!

Voor € 50 per jaar bent u al vriend en ontvangt u de CIDI Nieuwsbrief. Ook wordt u op de hoogte gehouden van onze evenementen.

Voor meer informatie en voor onze publicaties kijk op www.cidi.nl. Bestel het **lespakket Kernpunten van het Israelisch-Palestijns conflict** of onze andere katernen online, per post of via email.

CIDI, Postbus 11646, 2502 AP Den Haag
Tel. 070-364 68 62, Fax. 070-365 33 72,
Email: cidi@cidi.nl, Web: www.cidi.nl

Nederzetting Eli

De ontruiming van de illegale nederzetting Amona (2017)

om lidmaatschap van de VN. Premier Netanyahu sprak zich in 2009 uit tegen het bouwen van nieuwe nederzettingen, maar vond wel dat de bestaande nederzettingen versterkt mogen worden. Inmiddels steunt hij de bouw van een nieuwe nederzetting voor de inwoners van Amona, een illegale 'outpost' die eerder werd ontruimd na een uitspraak van het Israëlische Hooggerechtshof. Netanyahu accepteert geen bouwstop in Oost-Jeruzalem, dat hij ziet als deel van de hoofdstad van Israël.

Jeruzalem

Enkele dagen na de verovering van Oost-Jeruzalem breidde de Israëlische regering de stadsgrenzen van Jeruzalem aanzienlijk uit en werden het oostelijke en westelijke deel van de stad met elkaar verenigd. In 1980 heeft Israël Oost-Jeruzalem geannexeerd. De internationale gemeenschap noemt de nieuwe wijken van Jeruzalem ook nederzettingen, maar Israël bestrijdt dit, omdat Oost-Jeruzalem nooit Palestijns was en ook nooit door de VN aan een Palestijnse staat is toegewezen. Vanaf 1830 was de meerderheid van de bevolking van Jeruzalem Joods. In de Jeruzalem Wet van 1980 wordt Jeruzalem de 'ongedeelde hoofdstad' van Israël genoemd. Toch zal er bij een vredesovereenkomst waarschijnlijk een regeling worden getroffen waarbij de Arabische wijken van de stad naar de Palestijnse staat gaan en de Joodse wijken bij Israël blijven.

Internationaal recht

Na de Onafhankelijkheidsoorlog van 1948 bezette Jordanië ook de Westelijke Jordaanoever. Deze bezetting werd alleen wettelijk erkend door het Verenigd Koninkrijk en Pakistan, maar niet door andere landen of de VN. Toen het gebied in 1967 veroverd werd, gebruikte de Israëlische regering het argument dat het geen bezet gebied is, omdat het van niemand was. Jordanië wilde het gebied niet aan de Palestijnen geven en liet haar claim op de Westoever pas in 1988 varen. Tegenwoordig is het

merendeel van de Israëlische bevolking het erover eens dat het land van de Westoever en de Gaza-strook gebruikt moet worden voor een op te richten Palestijnse staat. Het Israëlische Hooggerechtshof behandelt de Westoever dan ook volgens de regels die gelden bij bezetting. De Conventie van Genève van 1949 verbiedt het om in bezette gebieden grond in beslag te nemen voor andere doeleinden dan veiligheid. Ook mag de bevolking niet worden verplaatst (artikel 49). Volgens Israël gaat het om gedwongen bevolkingsverplaatsingen zoals in de Tweede Wereldoorlog plaatsvonden. De kolonisten worden niet gedwongen. Ze worden vaak verleid door goedkopere huisvesting en de belastingfaciliteiten.

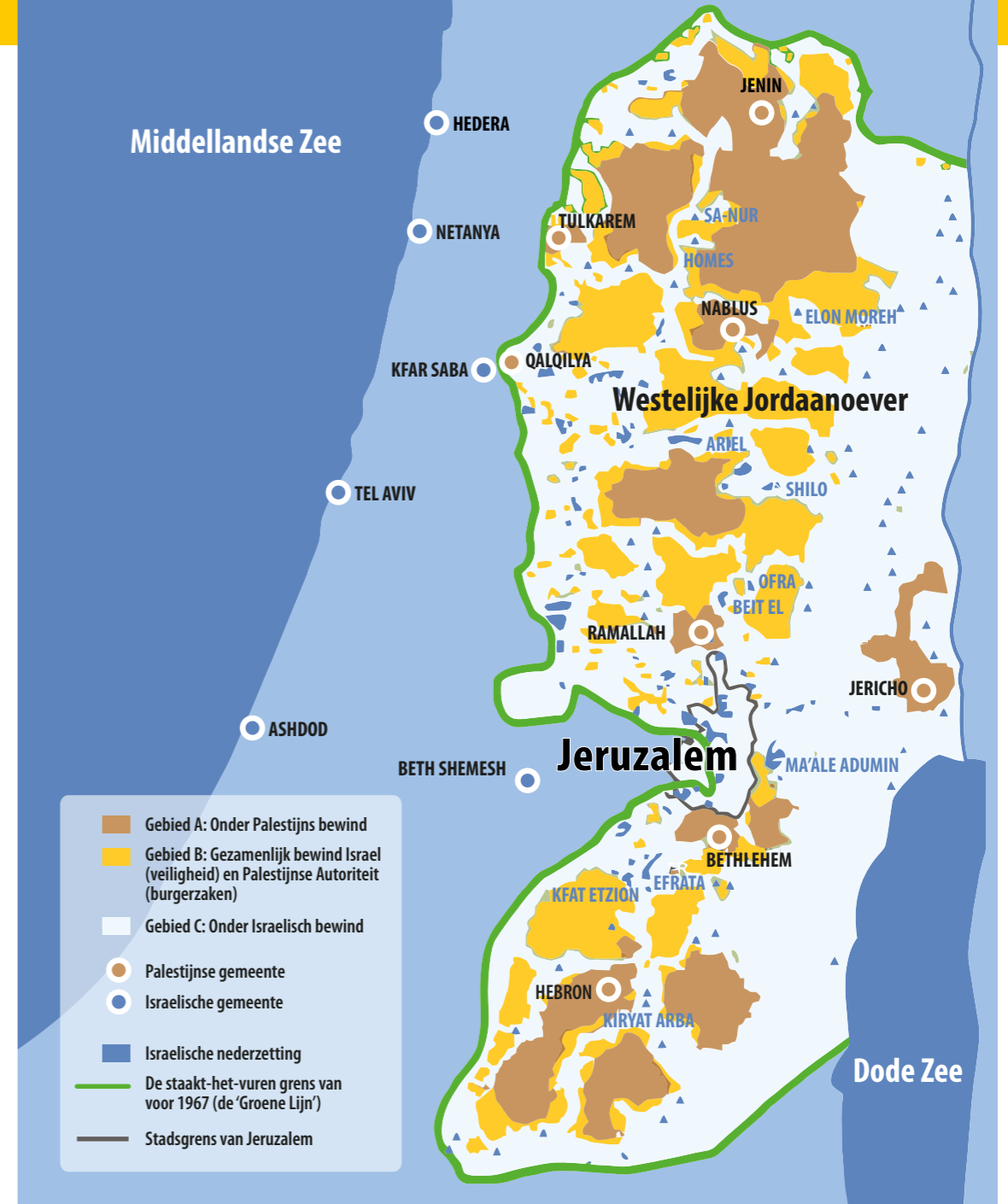
In diverse resoluties hebben de Verenigde Naties geoordeeld dat het bouwen en uitbreiden van de nederzettingen onrechtmatig is. Ook het Internationale Hof van Justitie gaf dit oordeel in zijn advies in 2004 aangaande de bouw van het Israëlische veiligheidshek. Dit advies werd echter niet overgenomen door de Veiligheidsraad, het hoogste orgaan van de Verenigde Naties en het enige dat bindende resoluties kan uitvaardigen. De Europese Unie en Nederland beschouwen de Joodse nederzettingen op de Westoever als illegaal. Het Israëlische Hooggerechtshof heeft in 1978 en 1979 Israëls wettelijke kader met betrekking tot de nederzettingen vastgelegd naar aanleiding van de Elon Moreh en de Beit El zaken. Beide zijn Joodse nederzettingen op de Westoever. Het Hof oordeelde dat een nederzetting alleen gebouwd mag worden als deze daadwerkelijk bijdraagt aan de veiligheidssituatie in het gebied. In het geval van Elon Moreh werd geoordeeld dat dit niet het geval was. De nederzetting moest daarom van de uitgekozen plek verdwijnen. Een nieuw Elon Moreh werd later elders op de Westoever gebouwd. De belangrijkste conclusie van het Hof kwam echter uit de Beit El-zaak. Het Hof stelde

namelijk: "Dat een burgergemeenschap alleen kan bestaan zolang het Israëlische leger het land bezit krachtens confiscatiebevel. Dit bezit zou op een dag beëindigd kunnen worden als resultaat van internationale onderhandelingen, die mogelijk kunnen eindigen in een nieuwe regeling die geldig is onder internationaal recht en die het lot van deze gemeenschap zou bepalen, net zoals dat van andere gemeenschappen in de bezette gebieden." Met andere woorden: de status van de nederzettingen is tijdelijk, tot er iets over wordt besloten in een vredesregeling. Nederzettingen zijn volgens het Israëlische Hooggerechtshof dus geen annexatie van de grond en behoren geen definitieve claim op het gebied te leggen.

Veiligheid

De Westoever is opgedeeld in veiligheidszones. Zone A valt geheel onder de Palestijnse Autoriteit, in zone B is de administratie in handen van de PA, maar de veiligheid in handen van Israël, en zone C is geheel in Israëlische handen. Gebieden die aangemerkt worden met A of B grenzen echter niet allemaal aan elkaar. De C-zones zijn wel met elkaar verbonden door wegen of bereikbaar via Israël. De meeste grote nederzettingen liggen in de C-gebieden. Zolang er geen vredesregeling is, houdt Israël de nederzettingen in stand. Om aanslagen op haar burgers te voorkomen, is voor Israël het veiligheidsbeleid op de Westoever het belangrijkste. De Israëlische veiligheidscontroles zijn een bron van onvrede onder de Palestijnse bevolking. Als Palestijnen van een A-zone naar een andere A-zone willen, moeten zij vaak via Israëlische checkpoints, waardoor hun bewegingsvrijheid aanzienlijk wordt beperkt. Een andere steen des aanstoots voor de Palestijnen is de veiligheidsbarrière. Deze barrière, die uit hoge hekken en muren bestaat, volgt grotendeels de route van de Groene Lijn (wapenstilstandsgrens van 1949), maar loopt ook deels over de Westoever. De Palestijnen ondervinden hiervan grote hinder, bijvoorbeeld als hun land en hun huis gescheiden worden door het hek. Het Hooggerechtshof van Israël heeft in een aantal gevallen geoordeeld dat de barrière omgelegd moest worden, zodat de Palestijnen er minder last van hadden.

Tegelijkertijd maakt het hek het terrorisme ook erg moeilijk om te infiltreren in Israël of in de nederzettingen. Het aantal aanslagen met dodelijke slachtoffers is sinds de bouw van de barrière dramatisch afgenomen. Toch kunnen aanslagen niet altijd voorkomen worden, zoals de steekpartij bij de Lions Gate in Jeruzalem in 2015 waar het gezin Benita op weg naar de Klaagmuur werd aangevallen door een Palestijn met een mes. De man van het gezin overleed net als een omstander die het gewonde gezin te hulp schoot. Na dit incident volgde er nog veel meer steekpartijen die de 'knife intifada' worden genoemd. Ook door het provocatieve gedrag van sommige fanatieke kolonisten kunnen de span-

ningen tussen de verschillende bevolkingsgroepen hoog oplopen. In Hebron is dit regelmatig het geval, maar ook op kleine schaal vinden over en weer provocaties plaats.

Westoever: statistieken

Er zijn 131 officiële Joodse nederzettingen op de Westoever, met in totaal 385.900 inwoners (2015). 48 daarvan hebben minder dan 500 inwoners en in 75 is al jaren geen bevolkingsgroei. De vier grootste nederzettingen tellen gezamenlijk 160.200 inwoners, dit is zo'n 40% van het totaal aantal kolonisten in de Westoever. Deze vier zijn: Betar Illit (44.343 inwoners), Modi'in Illit (60.046), Ariel (18.717) en Ma'ale Adumim (37.138). De Joodse kolonisten vormen 13% van de naar schatting drie miljoen inwoners van de Westoever (er zijn geen officiële cijfers bekend).

Een flink deel van de kolonisten is zeer ideologisch gemotiveerd. Een deel is Orthodox, met een religieus-nationalistische ideologie, gestoeld op bijbelse

beloftes, bijvoorbeeld Genesis 17:7,8: "Ik zal jouw God zijn en die van jouw nakomelingen. Heel Kanaan, het land waar je nu als vreemdeling woont, zal ik jou en je nakomelingen voor altijd in bezit geven, en ik zal hun God zijn." De geboortecijfers zijn in vergelijking met de gemiddelde Israëli's hoog (20 t.o. 35 geboortes per 1000 inwoners). De geboortecijfers van de Palestijnse inwoners van de Westoever wordt geschat op 27 geboorten per 1000 inwoners. (In Gaza is dit boven de 40). Oost-Jeruzalem telt ca. 208.400 Joden en 315.900 Palestijnse Arabieren.

Volgens de Israëlische regering beslaan de nederzettingen ongeveer anderhalf procent van de Westoever. De Israëlische mensenrechtenorganisatie B'Tselem heeft in 2013 berekend dat Israël rond de 40 procent van de Westoever beheerst, met toegangswegen, natuurrezervaten en voor militaire doeleinden afgesloten gebieden. Dit maakt kans op een levensvatbare Palestijnse staat, aldus B'tselem, steeds kleiner.